

Bir Fransızca Öğretmeni Yetiştirme Modeli: Makedonya Örneği¹

A French Teacher Training Model: A Case of Macedonia

Barış AYDIN²

Öz

Bu çalışmada Türkiye'deki ve Makedonya'daki Fransızca öğretmeni yetiştirme modellerinin karşılaştırılması ve bu karşılaştırma sonucunda modellerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Birbirinden oldukça farklı iki öğretmen yetiştirme modeli olan Hacettepe Üniversitesi Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı lisans programı ile Aziz Kiril ve Metodiy Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği lisans programları nicelik ve nitelik açısından karşılaştırılmış, elde edilen veriler yorumlanmıştır. Her iki ülkede Fransızcanın yabancı dil olarak yeri, öğretmen yetiştirme sistemi ve öğretim programlarının içeriği konularına odaklanan bu karşılaştırmalı çalışmanın sonucunda ulaşılan verilere göre, Türkiye modelinde Fransızca öğretmeni özellikle meslek bilgisi ve genel kültür açısından daha donanımlı olarak mezun olmaktadır. Meslek bilgisi derslerinin nicelik ve nitelik olarak çok sınırlı kaldığı Makedonya örneğinde, Fransızca öğretmeni adaylarının ağırlıklı olarak dil ve edebiyat içeriğine sahip alan derslerini aldıkları ve meslek bilgisi açısından Türkiye'deki meslektaş adaylarından geride kaldıkları gözlenmiştir. Buna karşılık Fransızca dil düzeyi olarak genelde Türk öğrencilerin ilerisinde başladıkları eğitimlerini meslek bilgisi açısından geride tamamlayan Makedon öğrenciler, ülkedeki Fransızca derslerinin Türkiye ile karşılaştırıldığında yüksek kabul edilebilecek oranıyla devlet okullarında daha fazla istihdam şansı elde edebilmektedirler.

Anahtar Kelimeler: eğitim, fransızca, makedonya, öğretmen yetiştirme, program, türkiye

Abstract

This study aims to compare the French teacher training models in Macedonia and Turkey and present evaluation findings of these models as a result of this comparison. Two very different substantial teacher-training models; Hacettepe University, French Language Teaching Undergraduate Degree Program in Ankara and Ss. Cyril and Methodius University, French Teaching program in Skopje were compared in terms of quantity and quality, and the obtained data were interpreted in this regard. According to the accessed data of this comparative study focusing on the place of French as a foreign language in both countries, on their teacher training systems and on the content of the subjects of the curriculum, French teacher in Turkish model is particularly graduated better equipped in terms of professional knowledge and general culture. Quantity and quality of occupation lessons as it remains very limited in Macedonian sample, we observed that French teacher candidates take the courses that have a predominantly linguistic and literary content. We also observed that Macedonian French teacher candidates, in terms of their professional knowledge, stayed behind of their future colleagues in Turkey. Whereas, compared with Turkey, Macedonia's French teacher candidates, having a higher level in French at the beginning of their education, are able to get more chances of employment in the public schools with less professional knowledge than their Turkish colleagues.

Keywords: education, french, macedonia, program, teacher training, turkey

1. Bu çalışma Eylül-Aralık 2017 tarihleri arasında Aziz Kiril ve Metodiy Üniversitesi. "Blaze Koneski" Filoloji Fakültesi Latin Dilleri ve Edebiyatları Bölümü'nde yapılan gözlem, ders verme ve araştırmaların sonucunda oluşturulmuştur.

2. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye; <https://orcid.org/0000-0002-6203-9299>.

Atf / Citation: Aydın, B. (2019). Bir fransızca öğretmeni yetiştirme modeli: Makedonya örneği. *Kastamonu Education Journal*, 27(3), 1223-1233. doi:10.24106/kefdergi.2969

Extended Summary

This study aims to compare the French teacher training models in Macedonia and Turkey and present evaluation findings of these models as a result of this comparison. Two very different substantial teacher-training models; Hacettepe University, French Language Teaching Undergraduate Degree Program in Ankara and Ss. Cyril and Methodius University, French Teaching Program in Skopje were compared in terms of quantity and quality, and the obtained data were interpreted in this regard. According to the accessed data of this comparative study focusing on the place of French as a foreign language in both countries, on their teacher training systems and on the content of the subjects of the curriculum, French teacher in Turkish model is particularly graduated better equipped in terms of professional knowledge and general culture. Quantity and quality of professional knowledge lessons as it remains very limited in Macedonian sample, we observed that French teacher candidates take the courses that have a predominantly linguistic and literary content. We also observed that Macedonian French teacher candidates, in terms of their professional knowledge, stayed behind of their future colleagues in Turkey. Whereas, compared with Turkey, Macedonia's French teacher candidates, having a higher level in French at the beginning of their education, are able to get more chances of employment in the public schools with less professional knowledge than their Turkish colleagues.

Each country can suggest of some foreign language teaching in parallel with its geographical position, history, relations with other countries and languages, developed in different fields such as trade, tourism, diplomacy, etc. However, this attitude may change according to the changing political balances in certain periods. This last variable in foreign language teaching can have an adverse effect on the curriculum, because education / training is a process that is affected negatively by short and medium term fluctuations, which require long term planning. In this context, the status of French as a foreign language teaching in schools in Turkey over the years has experienced a sharp decline gradually. Some languages, however, may be included in curricula because they are merely value carriers such as culture, art, philosophy, literature, regardless of existing or non-existent variables between countries. French is the leading of these languages.

By comparing different curricula applied in various countries in a particular discipline, concrete conclusions can be achieved which may also contribute to discipline. In this article, firstly, French Teaching Program of Ss. Cyril and Methodius University, in Skopje, the capital of the Republic of Macedonia, has been examined. Subsequently, the current curriculum of Skopje sample and French Language Education Department of Hacettepe University in Ankara were compared in terms of quality and quantity and suggestions were developed from the obtained data.

Significant differences were found in this article comparing pre-service and in-service aspects of French teacher training systems in two different countries. Education is a process that does not accept durability and dogmatism, but must be open to dynamic and innovative. In the institutions that educate teachers, the systems that the countries adopt are determined according to the positions of these countries, their needs and approaches to the concept of education and training, and from time to time these systems are changed and improved. However, it should be borne in mind that frequent and radical changes can damage the process and lead to confusion in the system. It will be a useful initiative in terms of the dynamic structure of the education and training of the different cases and their results in order to create more effective, useful and realistic systems in any country.

1. Giriş

Bir ülkenin kalkınması, öncelikle her alanda iyi yetişmiş mutlu bireylerin varlığıyla mümkün olabilmektedir. İlgi duyduğu alanda eğitim alma olanağını yakalamış ve sevdiği işi yapan bireylerin mesleklerinde daha verimli olması, beklenen bir sonuçtur. Bu nedenle, eğitim-öğretim sürecinin ilk yıllarından başlayarak öğrencilerin ilgi alanlarının belirlenmesinde başta öğretmenler olmak üzere ailelere ve bürokraside yer alan karar vericilere büyük görevler düşmektedir. Türk Millî Eğitim Kanunu'nun, Türk Millî Eğitiminin Temel İlkelerinin tanımlandığı ikinci bölümünün 6. maddesinde "Yönelme" başlığı altında şu ifadeler yer alır:

– Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler.

(Değişik: 16/8/1997 - 4306/3 md.) Millî eğitim sistemi, her bakımdan, bu yöneltmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir. Bu amaçla, ortaöğretim kurumlarına, eğitim programlarının hedeflerine uygun düşecek şekilde hazırlık sınıfları konulabilir.

Yönelimde ve başarının ölçülmesinde rehberlik hizmetlerinden ve objektif ölçme ve değerlendirme metodlarından yararlanılır (MEB).

Türk Millî Eğitim Sistemi'ne dayanak oluşturan bu kanunun ilgili maddesinde de açıkça belirtildiği gibi, sistemin tüm bileşenlerinin öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin ortaya çıkartılmasında ve eğitimlerini bu alanlarda sürdürmelerinin sağlanmasında sorumluluğu vardır. Öğretmenlerin bu konudaki en büyük sorumluluğu ise vermekle yükümlü oldukları derslere yönelik öğrencilerin olumlu tutum geliştirmelerine yardımcı olmaktır. Bu da ancak iyi yetişmiş ve kendini yetiştirmeyi sürdüren öğretmenlerle mümkün olabilir.

Bir öğrencinin herhangi bir alana ilgi duymasında eğitim programında yer alan derslere yönelik tutumunun etkisi büyüktür. Örneğin matematik dersine yönelik olumsuz tutumu olan öğrencinin bu dersteki başarı durumu yüksek olmayacak, dolayısıyla ileride bu alana yönelme olasılığı da düşük olacaktır. Öğrencilerin derslere yönelik olumlu tutum geliştirmesi elbette başka birçok etkene de bağlıdır, ancak alanında iyi yetişmiş, öğrenme psikolojisini bilen öğretmenler bu konuda öncelikli bir öneme sahiptir.

Dünyada ve ülkemizde öğretmen yetiştirme modelleri üzerine tartışmalar uzun yıllara dayanmaktadır. Bu konu üzerine sayısız makale ve tez yazılmış, yazılmaya da devam etmektedir. Ülkemizde İlköğretmen Okulları ile başlayan süreç, Köy Enstitüleri ile devam etmiş; 1981 yılında çıkarılan Yükseköğretim Kanunu (2547 Sayı ve 6 Kasım 1981) ve bunu tamamlayan Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (41 Sayı ve 20 Temmuz 1982 tarih) ile öğretmen yetiştirme görevi üniversiteler bünyesinde toplanmıştır (Akt. H.Ü. Eğitim Fakültesi, 2017, MEB, 2010; YÖK, 2007). Ülkemizde Eğitim Fakültelerine verilmiş olan öğretmen yetiştirme görevi günümüzde lisans ve öğretmenlik sertifikası modelleriyle karşımıza çıkmaktadır.

1997 ve 2006 yıllarında programlarında güncellemeler yapılan Eğitim Fakültelerine bağlı bölüm ve anabilim dalları, son olarak 15.06.2016 tarihili Yükseköğretim Yürütme Kurulu toplantısında alınan kararlar ışığında yeniden ele alınmıştır. Buna göre, Eğitim Fakülteleri 9 bölüm ve 31 anabilim dalı olarak toplam 23 programı kapsayacak şekilde yeniden yapılandırılmıştır (HÜ Eğitim Fakültesi, 2017, s. 30).

Türkiye'deki öğretmen yetiştirme sistemi içinde en çok tartışılan model ise "Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programları"dır. Bu programa Eğitim Fakültesi dışında kalan fakültelerin mezunları ve son sınıf öğrencileri kabul edilmekte, kısa süreli bu programı başarıyla tamamlayan adaylara öğretmen olma hakkı verilmektedir. Ancak atama bekleyen çok sayıda mevcut öğretmen adayına sertifikalı öğretmen adaylarının eklenmesiyle öğretmen adayı sayısı giderek yükselmektedir. Ayrıca, 4 yıllık lisans programı ile eşdeğer sayılan çok kısa süreli (ve çoğu zaman gece dersleri şeklinde yapılan) bir sertifika programının eğitim kalitesi de tartışmalı bir konu oluşturmaktadır.

Her ülke coğrafi konumu, tarihi, diğer ülkeler ve dillerle ticaret, turizm, diplomasi gibi farklı alanlarda gelişmiş olan ilişkilerine koşut olarak bazı yabancı dillerin öğretimini ön plana alır, diğerlerini arka plana itebilir. Ancak bu tutum, belli dönemlerde değişen siyasi dengelere göre de değişiklik gösterebilir. Yabancı dil öğretiminde bu son değişken eğitim programlarında istikrarı bozan bir etki yaratabilir, çünkü eğitim/öğretim uzun vadeli planlamaları gerektiren, kısa ve orta vadeli dalgalanmalardan olumsuz etkilenen bir süreçtir. Bu bağlamda, Türkiye'de Fransızcanın devlet okullarında yabancı dil olarak öğretimi yıllar içinde giderek sert bir düşüş yaşamıştır. Oysa bazı diller, ülkeler arasında var olan veya olmayan değişkenlerden bağımsız olarak, sadece kültür, sanat, felsefe, edebiyat gibi değerlerin taşıyıcısı olduğu için öğretim programlarında yer alabilir. Fransızca da bu dillerin başında gelen bir dildir.

Bu çalışmanın temel eksenini oluşturan Fransızca öğretmenliği alanında sorunların başında atan(ama)ma gelmektedir. Türkiye’de halen toplam 9 devlet üniversitesinde 9 anabilim dalı (66 kişilik akademik kadro) Fransızca öğretmeni yetiştirmektedir. 2017-2018 öğretim yılında toplam 377 öğrencinin yerleştiği bu anabilim dallarından mezun olan öğrenciler, devlet okullarında neredeyse hiç istihdam edilememekte (son 20 yılda sadece 39 istihdam, 2011-2014 yılları arasında ise 27 istihdam), emek sömürsünün yoğun olduğu ve “bir yıl çalıştır, yerine başkasını al” yönteminin sıkça kullanıldığı bazı özel okullara yönelmektedirler.

Fransızca öğretmenliği için durum böylesine karanlık iken diğer ikinci yabancı dil olan Almanca için sıkıntılar daha az görünmektedir. Sadece 2016 yılında 208 öğretmen atamasının (sözleşmeli ve/veya ücretli) yapıldığı Almanca alanı Fransızcaya göre çok daha iyi durumdadır.

Başta Birleşmiş Milletler olmak üzere, Avrupa Birliği, UNESCO, NATO, Uluslararası Olimpiyat Komitesi gibi birçok uluslararası kuruluşun hem resmî hem de çalışma dili olan Fransızcanın ülkemizdeki durumu açıkça yıldan yıla kötüye gitmektedir. Artık ikinci, hatta üçüncü yabancı dil olarak öğretimi sadece okul müdürlerinin kişisel kararına bırakılan Fransızca, geçmişte olduğu gibi günümüzde de bir diplomasi ve kültür dili olarak ülkemiz için büyük önem arz etmektedir.

Yaşanan tüm sıkıntılara rağmen, bütün enerjisiyle ülkenin gelecek nesillerine ışık tutacak Fransızca öğretmenlerini yetiştirme azmindeki Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı öğretim üye ve yardımcıları, bir yandan öğrencilerin gelecek kaygılarının etkilediği güdülenme düzeylerini yüksek tutmaya çalışırken diğer yandan da nitelikli bir eğitim verebilme gayreti içindedirler.

Bugüne kadar Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından birçok kez yenilenen öğretim programları geçtiğimiz yıllarda uygulamaya başlanılan Bologna Süreci’nin getirdikleri ile son halini almıştır. Ancak, diğer alanlar gibi Fransızca öğretmeni yetiştiren anabilim dalları da 2018-2019 öğretim yılından itibaren yine “yeni bir öğretim programıyla” karşı karşıya kalacak ve yapılan değişikliklere uyum sağlamaya çalışacaktır.

Belli bir alanda çeşitli ülkelerde uygulanan farklı öğretim programlarının karşılaştırılması ile somut ve alana katkı sağlayacak sonuçlara ulaşılabilir. Bu makalede öncelikle Makedonya Cumhuriyeti’nin başkenti Üsküp’te yer alan Aziz Kiril ve Metodiy Üniversitesi (UKIM), “Blaze Koneski” Filoloji Fakültesi, Latin Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Fransız Dili Anabilim Dalı’nın Fransızca Öğretmenliği (UKIM-FDÖ) öğretim programı incelenecektir. Ardından, Üsküp örneği ile Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi, Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı’nın (HÜ-FDÖ) güncel öğretim programında yer alan dersler nitelik ve nicelik açısından karşılaştırılacak ve elde edilen verilerden yola çıkarak öneriler geliştirilecektir.

2. Yöntem

Bu çalışmada Makedonya Cumhuriyeti’nin başkenti Üsküp’te yer alan Aziz Kiril ve Metodiy Üniversitesi, “Blaze Koneski” Filoloji Fakültesi, Latin Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Fransız Dili Anabilim Dalı’nın Fransızca Öğretmenliği öğretim programı betimsel olarak incelenecek; daha sonra Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi, Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı’nın öğretim programı ile nicel veriler ışığında karşılaştırma yapılacaktır.

3. Bulgular

Makedonya’da yükseköğretim ve öğretmen yetiştirme

Makedonya Cumhuriyeti 8 Eylül 1991’de bağımsızlığını ilan eden genç bir cumhuriyet olmasına karşın, Yugoslavya döneminin deneyimlerinden yeni döneminde de yararlanmaktadır. Ülkenin birçok kurum ve kuruluşu bu uzun dönemin etkisini halen üzerinde taşımaktadır. Bu kurumlara elbette eğitim kurumları da dâhildir.

Makedonya’da 4 devlet üniversitesinin (Üsküp, Tetovo, Ohrid ve Bitola (Manastır)) özel üniversiteler de bulunmaktadır. Makedonya devlet üniversitelerinde öğretmen yetiştirme görevi eğitim fakülteleri ile birlikte ilgili alanlarda filoloji ve felsefe fakülteleri gibi çeşitli fakültelerdeki programlarla yerine getirilmektedir. Bu çalışmada, Makedonya’nın en büyük ve köklü devlet üniversitesi olan Aziz Kiril ve Metodiy Üniversitesi, “Blaze Koneski” Filoloji Fakültesi’nde yer alan Latin Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Fransız Dili Anabilim Dalı’nın öğretmenlik alanı programı irdelenecektir.

Aziz Kiril ve Metodiy Üniversitesi

Aziz Kiril ve Metodiy Üniversitesi (UKIM) 24 Nisan 1949 tarihinde kurulmuştur. Bünyesinde 23 Fakülte ve 9 enstitü barındıran üniversite, ülkenin en saygın devlet üniversitesi olma özelliğini korumaktadır. UKIM’e bağlı 23 fakülte, toplamda 203 program ile eğitim-öğretim hizmetine devam etmektedir. Oldukça zengin bir program çeşitliliği olan UKIM, özellikle Tıp Fakültesi ile Türkiye’den öğrencileri de bünyesinde barındırmaktadır. Bir yıllık Makedonca hazırlık dersinde

başarılı olan öğrencilerin kesin kayıtları yapılmakta ve öğrenci vizesi alabilmektedirler.

Çalışmamızın temel eksenini oluşturan Fransızca öğretmenliği programını da içinde barındıran “Blaze Koneski” Filoloji Fakültesi’nin ülkemiz açısından en önemli özelliği ise iki ayrı öğretim programı bulunan Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nün de bulunmasıdır. Ülkemiz ve Türk dili açısından Balkan coğrafyasında önemli bir yere sahip olan bu bölüm, anadili Türkçe olanlar ve olmayanlar için oluşturulmuş iki ayrı programla eğitimine devam etmektedir.

“Blaze Koneski” Filoloji Fakültesi

16 Aralık 1946 tarihinde kurulan “Blaze Koneski” Filoloji Fakültesi, adını ünlü Makedon edebiyatçı ve dilbilimci Blaze Koneski’den almaktadır. Jivko Cingo gibi birçok Makedon yazarını yetiştirmiş olan fakülte toplam 10 bölümden oluşmaktadır. Fakültede, Makedon Dili ve Güney Slav Dilleri (2 AD), Arnavut Dili ve Edebiyatı (3 AD), Türk Dili ve Edebiyatı (2 AD), Latin Dilleri ve Edebiyatları (3 AD), Slav Dilleri (3 AD), Alman Dili ve Edebiyatı, İngiliz Dili ve Edebiyatı, Genel ve Karşılaştırmalı Edebiyat, Mütercim-Tercümanlık ve İtalyan Dili ve Edebiyatı bölümleri bulunmaktadır.

Çalışmamıza konu olan Fransız Dili Anabilim Dalı ise Latin Dilleri ve Edebiyatları Bölümü altında eğitim vermektedir. Bu bölüm 3 anabilim dalından oluşmaktadır: Fransız Dili AD; Roman Dili AD ve İspanyol Dili AD.

Fransız Dili Anabilim Dalı

Fransızcanın yabancı dil olarak öğretimi, ülkemizdeki kadar olmasa da, Makedonya’da da düşüş eğilimi göstermektedir. Eski Yugoslavya döneminde Rusça ile birlikte her okulda öğretilen Fransızca, günümüzde İngilizcenin çok gerisinde bir konuma sahiptir. 2006 yılından itibaren Makedonya’daki ilkokullarda İngilizce birinci yabancı dil olarak kabul edilmiş, Fransızca ise Almanca, Rusça ve kimi okullarda İtalyanca ile birlikte altıncı sınıftan itibaren ikinci yabancı dil olarak öğrencilerin seçimine bırakılmıştır (Velevska, Trajkova, 2015, s. 91). Türkiye örneğinde olduğu gibi Makedonya’da da ikinci yabancı dil seçimi öncelikle okul yönetimlerinin süzgecinden geçmekte ve tüm dillerin seçmeli olarak öğrencilere sunulduğu okul sayısı sınırlı kalmaktadır.

Aşağıdaki tablolarda Makedonya İstatistik Enstitüsü’nün resmî verilerine göre 2007-2008 ve 2008-2009 öğretim yıllarında Makedonya’da bulunan ilköğretim ve ortaöğretim okullarındaki yabancı dillerin oranı verilmiştir (Akt. Jovanoska, 2013, s. 168):

Tablo 1. Makedonya İlköğretim Okullarında Yabancı Dillerin Dağılımı

2007-2008	İngilizce	Fransızca	Almanca	Rusça	İtalyanca
1. yabancı dil	92,5	6,5	0,96	0,4	-
2. yabancı dil	6,2	59,3	31,4	3,1	-
2008-2009	İngilizce	Fransızca	Almanca	Rusça	İtalyanca
1. yabancı dil	92,5	6,5	0,96	0,4	-
2. yabancı dil	6,7	58,9	29,8	2,99	1,6

Tablo 2. Makedonya Ortaöğretim Okullarında Yabancı Dillerin Dağılımı

2007-2008	İngilizce	Fransızca	Almanca	Rusça	İtalyanca
1. yabancı dil	86,48	11,75	0,87	0,88	-
2. yabancı dil	12,27	41,78	40,24	2,31	1,99
3. yabancı dil	4,66	9,21	6,30	1,05	75,37
2008-2009	İngilizce	Fransızca	Almanca	Rusça	İtalyanca
1. yabancı dil	88,02	9,67	1,27	0,88	0,24
2. yabancı dil	?	?	?	?	?
3. yabancı dil	?	?	?	?	?

Tablo 1 ve Tablo 2’deki verilere bakıldığında, Makedonya’da hem ilköğretim hem de ortaöğretimde birinci yabancı dil olarak İngilizcenin üstünlüğü göze çarpmaktadır. Fransızca her iki kademede de İngilizcenin ardından ikinci sırada yer almaktadır. İkinci yabancı dil oranları incelendiğinde ise ülkede baskın birinci yabancı dil konumunda olan İngilizcenin oranında büyük bir düşüş gözlenmektedir. İlköğretim kurumlarında ikinci yabancı dil statüsünde ilk sırayı Fransızcanın aldığı görülmektedir. Fransızca’yı sırasıyla Almanca, İngilizce ve Rusça izlemektedir. Ortaöğretim kurumlarında ise Fransızcanın az bir farkla da olsa Almancanın önünde ilk sırayı aldığı gözlemlenmektedir. Almancanın ardından sırasıyla İngilizce, Almanca, Rusça ve İtalyanca gelmektedir.

2008-2009 verilerine bakıldığında ilköğretim kurumlarındaki Fransızca öğretiminin birinci yabancı dil statüsünde değişiklik göstermediği, ikinci yabancı dil statüsünde ise %0,4'lük bir düşüş olduğu göze çarpmaktadır. Ortaöğretim kurumları için bu yıllarda sadece birinci yabancı dil oranlarına ulaşılmıştır. Bu statüde Fransızcanın %2,08'lik bir kayıp yaşadığı görülmektedir. Ortaöğretim kurumları için 2007-2008 verilerinde ayrıca üçüncü yabancı dil oranları da verilmiştir. Buna göre İtalyanca %75,37 gibi büyük bir oranla birinci sırayı almaktadır. Bu dili sırasıyla Fransızca, Almanca, İngilizce ve Rusça izlemektedir. Son verilerin 2008 yılına dayandığı düşünüldüğünde ve Makedonya'da görev yapan öğretim üyeleri ve Fransızca öğretmenleri ile yapılan söyleşilerden de yola çıkarak son on yılda durumun Fransızca aleyhine değişiklik gösterdiğini söyleyebiliriz.

Okullarda halen Fransızcanın izlerinin görüldüğü Makedonya'da Fransızca öğretmeni yetiştirme görevi üç devlet üniversitesine verilmiştir. Bu üç üniversiteden Stip (İştıp) kentinde bulunan Goce Delcev Üniversitesi'nin 2008 yılında kurulan ilgili programına henüz hiç öğrenci kaydı yapılmamıştır. 2007 yılında öğrenci kabul etmeye başlayan Tetovo Üniversitesi'nin Fransızca öğretmenliği programına ise son üç yıldır öğrenci kaydı gerçekleşmemiştir. UKIM'e bağlı "Blaze Koneski" Fakültesi bu nedenle tüm Makedonya'da tek kabul edilebilir.

Bu üç üniversitenin dışında, Bitola (Manastır) kentinde bulunan Aziz Kliment Ohridski Üniversitesi de 2005-2008 yılları arasında "Makedonca ve Fransızca Çalışmaları" adlı programa toplam yirmi yedi öğrenci kabul etmiş ve bu öğrencilerden on altısı mezun olmuştur (Velevska, Trajkova, 2015, s. 85).

1946 yılında UKIM Felsefe Fakültesi'ne bağlı Latin Filolojisi Kürsüsü'nde başlayan ve 2016 yılında kuruluşunun 70. yıldönümünü kutlayan Fransızca öğretmenliği programı günümüzde "Blaze Koneski" Filoloji Fakültesi, Latin Dilleri ve Edebiyatları Bölümü bünyesinde devam etmektedir (Velevska, Trajkova, 2015, s.85). Anabilim Dalı'na kayıt yaptıran öğrenciler başlangıç düzeyinde de olsa Fransızca bilgisine sahiptir ve öğretim hayatları boyunca (8 dönem) Temel Fransızca dersleri sayesinde dil düzeylerini yükseltebilmektedirler.

Ülkemizde Eğitim Fakülteleri bünyesinde faaliyet gösteren Fransız dili eğitimi anabilim dallarından farklı olarak, öğrenciler ilk iki dönem ortak programa tabi olmakta, üçüncü yarıyıla birlikte seçimlerini yaparak ilgi duydukları alanlara yönelmektedirler. Bu yapısı nedeniyle Türkiye'deki örneklerinden oldukça farklı bir programa sahip olan söz konusu anabilim dalı öğrenci sayısı açısından da farklılık göstermektedir. Her yıl ortalama 15 öğrencinin kayıt yaptırıldığı anabilim dalında öğretmen olmayı seçenlerin sayısı 7-8'i geçmemektedir. Makedonya'nın nüfusu (2016 verilerine göre 2.083.308) ve Fransızcanın ülkedeki durumu düşünüldüğünde bu sayı yeterli sayılabilir. Nüfusa oranladığımızda, kontenjan bazında Türkiye'de (80 milyon/377) yaklaşık 212.201 kişiye 1 Fransızca öğretmeni adayı düşerken bu oran Makedonya'da (2.083.308/7) 297.615 kişiye 1 Fransızca öğretmeni adayı olarak gözlemlenmektedir.

UKIM Fransız Dili Anabilim Dalı Fransızca Öğretmenliği Lisans Programı

Daha önce de belirtildiği gibi, 1946 yılında UKIM Felsefe Fakültesi'ne bağlı Latin Filolojisi Kürsüsü'nde başlayan Fransızca Öğretmenliği Programı, bugün toplamda 10 öğretim elemanı (bu sayıya diğer programlar da dâhildir) olan Fransız Dili Anabilim Dalı bünyesinde Makedonya'nın öğrenci kabul eden tek programı olarak hizmet vermeye devam etmektedir.

2005 yılında Avrupa Kredi Transfer sistemine geçilmesiyle birlikte, sekiz dönemi kapsayan öğretim programı (Study Program For French Language and Literature, <http://www.flf.ukim.edu.mk>) dönem başına 30 AKTS olmak üzere toplam 240 AKTS gerektirmektedir. Her yarıyılıda öğrenciler 15 AKTS'lik (3 ders) zorunlu derslerin yanı sıra, yine 15 AKTS'lik seçmeli ders³ almakla yükümlüdürler. Üçüncü yarıyıla birlikte 15 AKTS'lik seçmeli derslerden 5 AKTS'lik bir tanesi, öğrencinin uzmanlaşmak istediği alanın programında zorunlu olarak alınmaktadır. Diğer iki seçmeli ders ise bu programda sunulan ve Liste 2 olarak adlandırılan listeden seçilebilmektedir. Bu şekilde, altı dönem boyunca toplam 30 kredilik ders alan bir öğrenci ilgili alanın diplomasını almaya hak kazanmaktadır. Sonuç olarak, Makedonya'da Fransızca öğretmeni olmak isteyen bir öğrenci 240 AKTS'lik toplam dersinin %12,5'ini 30 AKTS'lik meslek bilgisi (MB) ve alan derslerinden (A) oluşturmak zorundadır. Dolayısıyla Fransızca öğretmenliği ile ilgili dersler programın %12,5'ini kapsamaktadır.

Bölüm öğrencileri hangi alanda uzmanlaşmak isterse istesinler zorunlu programda yer alan 120 AKTS'lik dersleri almakla yükümlüdürler. Bu derslerin tümü ülkemizde "alan dersleri" (A) olarak ifade edilen derslere denk düşmekte ve içerik olarak da dil ve edebiyat çalışmalarını kapsamaktadır.

Bu programda en çok dikkati çeken, sekiz yarıyıl boyunca zorunlu olarak alınan "Temel Fransızca" dersleridir. Bu sistemin Türkiye'deki Fransız Dili Eğitimi anabilim dallarındaki karşılığı, Yabancı Diller Yüksekokulları bünyesinde verilen ve iki yarıyıl olan Fransızca hazırlık sınıflarıdır. Ülkemizde Fransızca öğretmeni olmak isteyen adaylar üniversiteye giriş sınavında İngilizce testini çözerek ilgili anabilim dallarına yerleştiğinden ve Fransızca ile ilgili hemen hiçbir bilgileri olmadığından, lisans eğitimleri öncesinde bir yıllık hazırlık programına (toplam 700 saat) devam etmek zorundadırlar.

3. Öğretim programında ilk iki yarıyılıda alınacak üçer ders için bir adet "Liste 2'de yer alan derslerden", iki adet de "UKIM derslerinden" notu düşülmüştür.

Makedon örneğinde “Temel Fransızca” derslerinin dışında kalan diğer alan derslerine bakıldığında bu derslerin her yarıyıl bir “dil” bir de “edebiyat” içerikli dersler olduğu görülmektedir. Başka bir deyişle, Temel Fransızca dersi dışarıda bırakılırsa toplam zorunlu derslerin %50’si dil, %50’si edebiyat dersleridir. Mezun olabilmek için 240 AKTS’lik ders almak gerektiği düşünüldüğünde, mezuniyet kredisinin %50’sini ortak zorunlu dersler oluşturmaktadır.

Daha önce de altını çizdiğimiz gibi, Fransızca öğretmenliği alanını seçmiş olan öğretmen adayları, üçüncü yarıyıldan itibaren her yarıyıl bir tanesi zorunlu olmak üzere toplam üç dersi Fransızca öğretmenliği programından seçmek zorundadırlar. Her yarıyıl (3. yarıyıldan başlayarak) zorunlu olarak alacakları toplam 6 ders (üçüncü yarıyıldan itibaren alacakları seçmeli 10 dersin dışında), bu alanı seçen öğrenciler için zorunlu derslerdir ve toplamda 30 AKTS ile bütün programın (240 AKTS) %12,5’ini oluşturmaktadır. 30 AKTS’lik bu derslerden 20 AKTS’ye denk gelen dördü (Psikoloji, Pedagoji, Öğretmenlik Stajı I ve Öğretmenlik Stajı II) meslek bilgisi dersleri (MB) kategorisine dâhildir ve 20 AKTS ile toplam mezuniyet kredisinin %8,33’ünü oluşturmaktadır. Fransızca öğretmenliği alanı programında yer alan 18 adet (90 AKTS) zorunlu ve seçmeli dersin tüm programın (8 yarıyıl) AKTS’sine oranı ise %37,5 olarak gözlemlenmektedir.

İlk iki yarıyılın programında “Liste 2’de yer alan dersler” ve “UKIM seçmeli dersleri” olarak belirtilen dersler (30 AKTS) bölümün tüm öğrencilerinin seçebileceği genel kültür (GK) dersleri kategorisinde sayılabilir.

Aşağıdaki tabloda UKIM-FDÖ diploması almaya hak kazanacak öğrencilerin alması gereken derslerin (A, MB ve GK) mezuniyet kredisine oranları verilmiştir.

Tablo 3. UKIM-FDÖ Lisans Programı Derslerinin Kategorilere Göre Mezuniyet Kredisine Oranları

	MB dersleri	A dersleri	GK dersleri
Ders sayısı	4	38	6
Oran (Ders sayısı)	%8,33	%79,16	%12,5
AKTS	20	190	30
ORAN (AKTS)	%8,33	%79,16	%12,5

Tablo 3’te de görüleceği üzere, UKIM-FDÖ diploması alacak öğrenciler tüm program üzerinden en fazla krediyi (190 AKTS) A derslerinden almak zorundadırlar. Bu da programın %79,16’sına karşılık gelmektedir. İkinci sırada %12,5 oranla GK dersleri yer almaktadır. Bu dersler programda toplamda 30 AKTS’ye karşılık gelmektedir. Üçüncü ve son sırada ise MB dersleri göze çarpmaktadır. Bu derslerin tüm programa oranı ise %8,33 olarak gözlemlenmektedir.

Programın gerektirdiği dersleri başarıyla tamamlayan öğrenciler hazırladıkları bitirme tezi ile “Fransız Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Diploması” almaya hak kazanmaktadırlar.

Devlet okullarında çalışabilmeleri için Makedonya Millî Eğitim Bakanlığı’nca yapılan sınava girmek zorunda olan öğretmen adayları, bu sınavdan önce bir yıl süreyle deneyimli bir öğretmenin gözetiminde staj yapmak zorundadırlar (Velevska, Trajkova, 2015, ss. 87-88).

HÜ Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Programı

Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü altında eğitim-öğretim faaliyetlerini yürüten Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı (HÜ-FDÖ) ilk kez 1983-1984 öğretim yılında öğrenci kabul etmeye başlamıştır. HÜ-FDÖ bu otuz beş yıl içinde Türkiye’deki eşdeğer anabilim dalları arasında en çok tercih edilen ilk üç anabilim dalı arasındaki yerini kaybetmemiştir. Bu Anabilim Dalı 1983-2017 yılları arasında 633 mezun vermiştir.

Halen üç öğretim üyesi (1 profesör, 1 doçent ve 1 yardımcı doçent), iki uluslararası öğretim elemanı ve bir araştırma görevlisi (henüz doktora öğrencisi olduğundan ders verememektedir) olmak üzere toplam altı öğretim elemanı ile eğitim-öğretim hizmetine ve akademik çalışmalarına devam eden HÜ-FDÖ’de 2017-2018 akademik yılı itibarıyla toplam 170 kayıtlı öğrenci bulunmaktadır (hazırlık sınıfı ile birlikte toplam 229). Öğretim üyesi sayısının kısıtlı olması nedeniyle bir süredir doktora programı açılmayan anabilim dalında eğitim lisans ve yüksek lisans düzeyinde sürdürülmektedir. Doktora programı açılmaması, öğretim elemanı yetiştirilememesi açısından kaygı verici bir durumdur.

HÜ-FDÖ’nün öğretim programı, 2012-2013 öğretim yılından itibaren Avrupa Kredi Transfer Sistemi’ne (AKTS) göre gözden geçirilmiş, Bologna Süreci ile de son halini almıştır. Buna göre, bir öğrencinin mezun olabilmesi için toplam 240 AKTS’lik dersten başarılı olması gerekmektedir. Bu derslerin 175 AKTS’lik bölümü zorunlu olarak alınması gereken, geriye kalan 65 AKTS’den 50’si alan içi seçmeli derslerden, 15 AKTS’lik bölümü ise alan dışı serbest seçmeli derslerden (GK kategorisinde değerlendirilmiştir) oluşmaktadır⁴.

4. Ayrıntılı bilgi için bkz: Hacettepe Üniversitesi, Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı Lisans Programı: <http://akts.hacettepe.edu.tr>.

HÜ-FDÖ mezunlarının almak zorunda oldukları toplam 240 AKTS'lik dersin %61,66'sını A dersleri oluşturmaktadır. İkinci sırayı %20'lik oranıyla MB dersleri, üçüncü sırayı ise %18,33 oranıyla GK dersleri almaktadır. GK derslerine öğren-cilerin sekiz yarıyıl boyunca almak zorunda oldukları alan dışı seçmeli dersler (en az 5 ders, 15 AKTS) de dâhil edilmiştir.

Bu oranlar Tablo 4'te daha açık bir biçimde gösterilmiştir.

Tablo 4. HÜ-FDÖ Lisans Programı Derslerinin Kategorilere Göre Mezuniyet Kredisine Oranları

	MB dersleri	A dersleri	GK dersleri	Toplam
Ders sayısı	10	30	14	54
Oran (Ders sayısı)	%18,51	%55,55	%25,92	100
AKTS	48	148	44	240
Oran (AKTS)	%20	61,66	18,33	100
A derslerindeki öğretmenlik ders AKTS kredi toplamı	-	30	-	-
A derslerindeki Fransızca öğretmenliğine yönelik derslerin toplam A dersleri AKTS toplamına oranı (30/148)	-	%20,27	-	-

HÜ-FDÖ öğrencileri, mezuniyet koşulu olan programın gerektirdiği en az 240 AKTS'yi tamamladıktan sonra Fransızca Öğretmeni diploması almaya hak kazanmaktadırlar. Millî Eğitim Bakanlığı'nın öğretmen atamaları için ÖSYM aracılığı ile yaptığı KPSS sınavına giren adaylar, Fransızca öğretmeni kadrosu açıldığı takdirde, devlet okullarına atanabilmektedirler. Daha önce de altını çizdiğimiz gibi, devlet okullarına atanma konusunda yaşanan büyük sıkıntılar nedeniyle mezunların bir bölümü özel okullarda istihdam edilmekte, büyük bir bölümü ise farklı alanlarda iş bulabilmektedirler.

Daha önce değindiğimiz atan(ama)ma sorunu devlet okullarında okutulacak yabancı dil politikasının bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır, oysa "ülkemin uluslararası düzeyde her geçen gün artan çeşitli alanlardaki işbirliği ve iletişim gereksinimi yabancı dil öğretiminin önemini giderek artırmıştır" (Genç, 2010, s. 237). Aşağıdaki tablolarda MEB, Strateji Geliştirme Başkanlığı verilerinden yola çıkarak ülkemizde 2007-2008 öğretim yılında (Makedonya örneği verileriyle aynı öğretim yılı alınmıştır) ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde yabancı dil derslerine devam eden öğrenci sayıları verilmiştir. Bu tablolardaki sayılar hem yabancı dil öğretimi politikamız hem de Fransızca öğretmeni istihdam sorunu hakkında fikir vermektedir.

Tablo 5. 2007-2008 Öğretim Yılı Yabancı Dil Okuyan İlköğretim Öğrenci Sayıları

Okul Türü	Almanca	Fransızca	İngilizce	İtalyanca	Japonca	Latince	Rusça
İlköğretim Okulu	6793	2582	6002980	-	-	19	386
Yatılı İlköğretim Bölge Okulu	-	-	203535	-	-	-	-
İlköğretim Okulu (Görme Engelliler)	-	-	899	-	-	-	-
İlköğretim Okulu (İşitme Engelliler)	-	-	121	-	-	-	-
İlköğretim Okulu (Ortopedik Engelliler)	-	-	217	-	-	-	-
Uyum Güçlüğü Olanlar	-	-	25	-	-	-	-
Özel İlköğretim	26264	6800	182449	165	-	34	0
TOPLAM	33057	9382	6390226	165	-	53	386
ORAN	%0,513	%0,145	%99,33	%0,025	%0	%0,008	%0,006

Tablo 6. 2007-2008 Öğretim Yılı Yabancı Dil Okuyan Genel Ortaöğretim Öğrenci Sayıları

Okul Türü	Almanca	Fransızca	İngilizce	İtalyanca	Japonca	Latince	Rusça
Lise	8264	2303	989496	-	-	-	-
Anadolu Lisesi	181081	8825	339398	-	171	-	50
Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	1848	149	8015	-	-	-	-
Fen Lisesi	1652	23	17545	-	-	-	-
Sosyal Bilimler Lisesi	1141	190	1791	-	-	-	-

Okul Türü	Almanca	Fransızca	İngilizce	İtalyanca	Japonca	Latince	Rusça
Spor Lisesi	-	-	1558	-	-	-	-
Anadolu Öğretmen Lisesi	15394	1056	50950	-	-	-	77
Özel Genel Lise	29483	6975	82647	536	-	562	73
TOPLAM	238863	19521	1491400	536	171	562	200
ORAN	%13,267	%1,114	%85,161	%0,306	%0,097	%0,032	%0,0114

Her iki tabloda da İngilizce dersine devam eden öğrencilerin oranının (ilköğretimde %99,33, ortaöğretimde %85,161) diğer derslere devam eden öğrencilerden ne denli yüksek olduğu görülmektedir. Fransızca, ilköğretim kademesinde %0,145 oranında kalırken, ortaöğretimde bu oran özel okulların da katkısıyla %1,114 seviyesine ulaşabilmektedir. Makedonya örneğinde, aynı eğitim-öğretim yılında, birinci yabancı dil olarak Fransızcanın tüm diller içindeki oranı ilköğretimde %6,5, ortaöğretimde %11,75 ile Almancanın ilerisinde seyrederken, Türkiye’de İngilizce ve Almancanın gerisinde kalmaktadır.

Son on yıl içinde her iki ülkenin verilerinde Fransızca aleyhine bir gerileme olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

4. Sonuçlar ve Öneriler

İki anabilim dalının lisans eğitim programı karşılaştırıldığında ilk göze çarpan elbette iki ülkede farklı Fransızca öğretmeni yetiştirme modelleri olmasıdır. Türkiye’de bu görev Eğitim Fakülteleri bünyesindeki Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dallarına verilmişken, Makedonya’da Fransızca öğretmenleri Filoloji Fakültelerince yetiştirilmektedir.

Aşağıdaki tabloda iki anabilim dalı ile ilgili ortak ve farklı yönler verilmiş, yüksek değerler koyu vurgulanmıştır.

Tablo 7. HÜ-FDÖ ve UKİM-FDÖ Programlarının Karşılaştırılması

	H.Ü-FDÖ	UKİM-FDÖ
Fakülte türü	Eğitim Fakültesi	Filoloji Fakültesi
Bölüm adı	Yabancı Diller Eğitimi	Latin Dilleri ve Edebiyatları
Anabilim Dalı adı	Fransız Dili Eğitimi	Fransız Dili
Eğitim Süresi	4 yıl (8 yarıyıl)	4 yıl (8 yarıyıl)
Hazırlık eğitimi	Var	Yok
Bitirme tezi	Yok	Var
Stajyerlik	Hizmet içi	Hizmet öncesi
Program AKTS	240	240
Mezuniyet için gerekli minimum ders sayısı	54	48
A dersleri AKTS / Toplam AKTS	%61,66	%79,16
A derslerinde mesleğe yönelik dersler AKTS / Toplam AKTS	%20,27	%10
A dersleri sayısı	30	38
A dersleri sayısı / Toplam ders sayısı	%55,55	%79,16
MB dersleri AKTS / Toplam AKTS	%20	%8,33
MB dersleri sayısı	10	4
MB dersleri sayısı / Toplam ders sayısı	%18,51	%8,33
GK dersleri AKTS / Toplam AKTS	%18,33	%12,5
GK dersleri sayısı	14	6
GK dersleri sayısı / Toplam ders sayısı	%25,92	%12,5
Ders başına düşen ortalama AKTS	4,44	5

Türkiye örneğinde olduğu gibi, öğretmen yetiştirme görevinin Eğitim Fakültelerine verilmiş olmasının gözlemlenebilir en büyük yararı, fakülte bünyesinde bulunan Eğitim Bilimleri Bölümlerinin uzmanlık gerektiren MB derslerini fakültedeki tüm bölümlere veriyor olmasıdır. Tamamıyla öğretmen yetiştirmeye odaklanmış bir fakültedeki akademik çalışmaların yanı sıra kısa, orta ve uzun vadeli planlamalar da tümüyle bu hedefe yönelik olacağından, elde edilecek ürünün de daha nitelikli olacağı söylenebilir. UKİM örneğindeki gibi bir yapıda, her anabilim dalında birkaç öğretim elemanının bireysel çabasına indirgenmiş bir öğretmen yetiştirme modeli bu çabalarla doğru orantılı ürün verecektir. Disiplinler arası çalışmaların zayıf kalacağı bu modelde özellikle meslek bilgisi derslerinin yetersiz kalacağı da açıktır.

Bağlı oldukları bölüm adları farklı olan iki program, bu yönüyle bile öğrencinin kariyer planlamasında farklı etkilere sahip olacaktır. HÜ-FDÖ'ye kayıt hakkı kazanan bir öğrenci daha tercih aşamasında "Fransızca öğretmenliği" alanında kariyer yapacağını bilmektedir. Oysa UKIM örneğinde öğrenci "Fransız dili" tercihi yapmakta ve uzmanlaşacağı alanı üçüncü yarıyla başlarken belirlemektedir. Kariyerini Fransızca üzerine kurmayı hedefleyen bir öğrenci ele alındığında UKIM-FDÖ örneği öğrenciye karar sürecini eğitim-öğretim atmosferi içinde, uzman desteği alabileceği bir ortamda geçirmesine olanak sağlayacaktır. HÜ-FDÖ örneğinde ise öğrenci ilgili anabilim dalına kayıt yaptırdığı andan itibaren o alanda uzmanlaşmaya başlamakta ve geri dönüş yıl kaybıyla, dolayısıyla ekonomik kayıplarla karşılaşabilmektedir.

İki anabilim dalında da eğitim süresi 8 yarıyıl olmak üzere dört yılı kapsamaktadır. Bu süredeki en önemli fark UKIM-FDÖ modelinde Fransızca öğretmeni olmayı tercih eden öğrencilerin ilgili dersleri üçüncü yarıyıldan itibaren almaya başlamalarıdır. Oysa HÜ-FDÖ örneğinde öğrenciler ilk iki yarıyıldan itibaren sırasıyla Eğitim Bilimine Giriş ve Eğitim Psikolojisi adlı MB derslerini almakta ve ilgili alanla tanışmaktadırlar.

Türkiye'de, özellikle devlet okullarındaki yabancı dil öğretimi politikaları nedeniyle HÜ-FDÖ öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu ilgili anabilim dalına İngilizce testi çözerek yerleşmekte ve bu durum Fransızca hazırlık sınıflarını kaçınılmaz hale getirmektedir. UKIM-FDÖ örneğinde ise öğrenciler belli bir düzeyde Fransızca bilgisi ile eğitimlerine başladıkları için hazırlık eğitimi almamakta, sekiz yarıyla dağılan "Temel Fransızca" dersleri ile dil düzeylerini yükseltme olanağı bulmaktadırlar.

İki program karşılaştırıldığında belki de ortak olan tek özellik her iki programdan mezun olabilmek için gerekli kredinin Avrupa Kredi Transfer Sistemi uyarınca (AKTS) 240 olmasıdır. Aynı zamanda, iki üniversite de Avrupa'da yüksek öğretim alanında standart oluşturmak ve farklılıkları en aza indirmek, kurumlar arası uyumu oluşturarak öğrenci hareketliliğini kolaylaştırmak amacıyla oluşturulmuş olan programa, yani Bologna sürecine uyum çalışmalarını tamamlamış bulunmaktadır.

Mezuniyette aranan ortak 240 AKTS'nin ders türlerine göre dağılımı ise iki programda büyük farklılıklar göstermektedir. Tablo 5'te yüzde olarak ifade edilen oranlardan da anlaşılacağı gibi HÜ-FDÖ özellikle MB derslerinin programa oranı (%20) ile UKIM-FDÖ'nün oldukça ilerisindedir. Üsküp örneğinde sadece Psikoloji (1 yarıyıl ve 5 AKTS), Pedagoji (1 yarıyıl ve 5 AKTS) ve Öğretmenlik Stajı (2 yarıyıl 10 AKTS) dersleriyle sınırlı kalan ve tüm programın sadece %8,33'üne karşılık gelen MB dersleri ile meslek bilgisi ile donanmış öğretmen yetiştirmenin çok gerçekçi olmayacağı söylenebilir. HÜ-FDÖ'nün programında yer alan Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Sınıf Yönetimi, Rehberlik, Okul Deneyimi, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi ve Öğretmenlik Uygulaması gibi çeşitlilik gösteren MB dersleri öğrenciyi mesleğin gerektirdiği temel bilgilerle donatmaktadır.

A kategorisindeki dersler karşılaştırıldığında, HÜ-FDÖ'deki 30 derse (toplam ders sayısına oranı: %55,55) karşılık UKIM-FDÖ'de 38 ders (toplam ders sayısına oranı: %79,16) göze çarpmaktadır. HÜ-FDÖ'deki 30 A dersinin mezuniyet için aranan 240 AKTS'deki oranı %61,66 iken bu oran UKIM-FDÖ'de %79,16 olarak izlenmektedir. İki anabilim dalındaki A derslerinin içerikleri ele alındığında "Fransızca öğretmenliğine yönelik" dersler HÜ-FDÖ'deki A derslerinin %20,27'sini, UKIM-FDÖ'de ise bu derslerin ancak %10'unu oluşturmaktadır. Bu oranların dışında kalan derslerin büyük bir bölümünü "edebiyat" dersleri oluşturmakta, bu dersleri sırasıyla "dil" ve "genel kültür" içerikli A dersleri izlemektedir.

HÜ-FDÖ programında öğrenciler alan dışı seçmeli derslerle birlikte en az 14 GK dersi almakta ve bu sayı toplam ders sayısının %25'92'sini oluşturmaktadır. AKTS açısından bakıldığında bu 14 ders, toplam mezuniyet kredisinin %18,33'lük bölümünü ifade etmektedir. GK türündeki dersler UKIM-FDÖ programında toplam 6 olarak gözlenmiştir. Bu sayı ile toplam ders sayısının ve toplam AKTS'nin %12,5'i işgal edilmektedir. Her iki oranın da aynı olmasının nedeni UKIM-FDÖ programındaki tüm derslerin 5 AKTS olarak belirlenmiş olmasıdır. HÜ-FDÖ programındaki derslerin ortalama AKTS'si ise 4,44 olarak hesaplanmıştır.

Öğretmen adaylarının kendi alanları dışında kalan farklı disiplinlerle tanışması ve genel kültür düzeylerinin mümkün olan en üst düzeye taşınması aynı zamanda gelecek kuşakların donanımlı bireyler olarak yetişmesinde büyük önem arz etmektedir. Bu nedene GK türündeki derslerin niceliği kadar niteliği de önem kazanmaktadır. HÜ-FDÖ programında yer alan GK derslerinin yanında Hacettepe Üniversitesi'nin geniş ve zengin seçmeli ders yelpazesi geleceğin Fransızca öğretmenleri için büyük bir şans olarak değerlendirilebilir. HÜ-FDÖ'nün GK türündeki derslerde nicelik olarak UKIM-FDÖ'nün ilerisinde olduğu görülmektedir.

HÜ-FDÖ öğrencilerinin Fransızca Öğretmeni diploması alabilmek için 240 AKTS'lik programı başarıyla tamamlaması yeterliyken, UKIM-FDÖ toplam mezuniyet kredisine dâhil olan 5 AKTS'lik bir "bitirme tezi" kaleme alınmasını da bir koşul olarak belirlemiştir.

Öğretmen atamalarında her iki ülke için de sınav söz konusudur. Ancak, UKIM-FDÖ mezunlarına atanabilmek için söz konusu sınav öncesinde ve bir öğretmen danışmanlığında bir devlet okulunda bir yıl süreli staj zorunluluğu getirilmiştir (Velevska, Trajkova, 2015, s.88). Bu durum, hizmet öncesi eğitimin son ve önemli bir adımı olarak değerlendirilebilir. Bu süre içinde “öğretmen aday” sistemi, çalışma koşullarını ve mevzuatı hizmet öncesi dönemde yakından tanıma olanağı yakalamakta ve atandıktan sonra daha kolay sorumluluk alabilmektedir. Türkiye örneğinde ise, sınav sonrası atanma şansı yakalayan öğretmen aday, ilk yılında, yani hizmet içi dönemde, “stajyer öğretmen” statüsünde de olsa kendisini doğrudan sistemin ve karmaşık mevzuatın içinde bulmakta, dolayısıyla ilk yıllarda sorunlar yaşayabilmektedir.

Hizmet öncesi ve hizmet içi açısından iki farklı ülkede Fransızca öğretmeni yetiştirme sistemlerinin karşılaştırıldığı bu makalede önemli farklılıklar saptanmıştır. Eğitim-öğretim, durağanlığı ve dogmatizmi kabul etmeyen, dinamik ve yeniliklere açık olması gereken bir süreçtir. Öğretmen yetiştiren kurumlarda ülkelerin benimsedikleri sistemler bu ülkelerin konumlarına, gereksinimlerine ve eğitim-öğretim kavramına yaklaşımlarına göre saptanmakta ve zaman zaman bu sistemlerde değişikliğe ve iyileştirmeye gidilmektedir. Ancak sıkça ve kökten değişikliklerin sürece zarar verebileceği ve sistemde karmaşaya yol açabileceği de akılda tutulmalıdır. Herhangi bir ülkede daha etkin, yararlı ve gerçekçi sistemler oluşturmak için farklı örneklerin işleyişinin ve sonuçlarının incelenip uygun uygulamaların ülke gerçeklerine uyarlanması ve güncellenmesi eğitim-öğretimin dinamik yapısı açısından yararlı bir girişim olacaktır.

5. Kaynakça

- Genç, A. (2010). *Yerel Almanca ders kitabı incelemesi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi. (2017). *Türkiye’de öğretmen eğitimi ve istihdamı: mevcut durum ve öneriler*. Erişim tarihi: 10.03.2018, http://www.egitim.hacettepe.edu.tr/belge/OgretmenEgitimi-istihdam_Raporu.pdf.
- Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi. Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı Lisans Programı. Erişim tarihi: 14.03.2018, http://akts.hacettepe.edu.tr/ders_listesi.php?prg_ref=PRGRAM_000000000000000000000000163&birim_kod=450&submenuheader=2&prg_kod=450.
- Jovanoska, J. (2013). La Politique linguistique de la Macédoine. I. Babamova (Ed.), *La langue et la littérature françaises dans le système éducatif en République de Macédoine: état des lieux et perspectives* bildiriler kitabı içinde (ss. 167-170). Skopje: Université Sts. Cyrille et Méthode.
- Memurun Yeri. Erişim tarihi: 09.03.2018, <https://memurunyeri.com/kpss/kpss-haberleri/8726-kimya-ve-fransizca-%20alanlarindaki-ogretmenlerle-ilgili-meb-aciklamasi.html>.
- Millî Eğitim Bakanlığı. Erişim tarihi: 17.03.2018, http://mevzuat.meb.gov.tr/html/temkanun_0/temelkanun_0.html.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2010). *Cumhuriyet döneminde Türk millî eğitim sistemindeki gelişmeler*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Study Program For French Language and Literature. Erişim tarihi: 16.03.2018, <http://www.fjf.ukim.edu.mk/LinkClick.aspx?fileticket=x6vj8F-ikQY%3d&tabid=991&mid=1731&language=en-US>.
- Velevska, M., Trajkova, M. (2015). Formation initiale des enseignants de français en Macédoine: état des lieux. I. Babamova (Ed.), *Македонско-романистички јазични, книжевни и преведувачки релации (2000-2015)* içinde (ss. 85-92). Скопје: Универзитет Св. Кирил и Методиј, Филолошки факултет “Блаже Конески”.
- Yükseköğretim Kurulu. (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007) (Öğretmenin üniversitede yetiştirilmesinin değerlendirilmesi)*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayını.